

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Національна академія наук України
Інститут філософії ім. Григорія Сковороди

Український філософський фонд

Sententiae

Науковий журнал

Виходить тричі на рік

Заснований у червні 2000 року

XLII **Issue 1**
2023

Вінниця
ВНТУ
2023

Редакційна колегія:

- **Геннадій Аляєв** (Дніпро)
- **Андрій Баумейстер** (Київ)
- **Отфрід Гьофе** (Гюбінген, Німеччина)
- **Доменік Декот** (Клермон-Феран, Франція)
- **Сергій Йосипенко** (Київ)
- **Барбара Касен** (Париж, Франція)
- **Саймон Кричлі** (Нью Йорк, США)
- **Олена Луцишина** (Варшава, Польща)
- **Олексій Панич** (Київ)
- **Сергій Пролєєв** (Київ)
- **Сергій Секундант** (Одеса)
- **Микола Симчич** (Київ)
- **Ростислав Ткаченко** (Льовен, Бельгія)
- **Марина Ткачук** (Київ)
- **Юрій Чорноморець** (Київ)
- **Іван Іващенко** (Гале, Німеччина), *Заступник головного редактора*
- **Віталій Терлецький** (Київ), *Заступник головного редактора*
- **Олег Хома** (Вінниця), *Головний редактор*

Редакція:

Заступник головного редактора з міжнародного співробітництва

Микола Прадівляний (Вінниця)

Редакційний комітет

Ірина Головашенко (Вінниця)

Анатолій Теклюк (Вінниця)

Ольга Цимбал (Вінниця)

Ельвіра Чухрай (Вінниця), *Відповідальний секретар*

Зав. редакцією

Всеволод Кузнєцов (Вінниця)

Ігор Немчинов (Київ), *науковий редактор розділу «Наукове життя»*

Видання засноване за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» і видавництва **Пор-Рояль** (Київ).

Sententiae є спільним виданням Вінницького національного технічного університету, Інституту філософії НАН України та Українського філософського фонду.

Друкується за рішенням Вченої ради ВНТУ, протокол № 9 від 30.03.2023 р.

DOI журналу:

<https://doi.org/10.31649/sent>

З 2015 року журнал Sententiae індексується в Scopus, міжнародній базі даних рефератів і цитувань, що охоплює всі різновиди рецензованих публікацій.

Постановою Президії ВАК України № 5-05/4 від 11.04.2001 часопис Sententiae визнано фаховим виданням за спеціальністю «Філософія», наказом № 409 МОН України від 17.03.2020 включено до категорії А Переліку наукових фахових видань України.

Свідоцтво про реєстрацію – КВ 20664-10464 ПР від 18.04.2014, попереднє свідоцтво про реєстрацію – КВ № 4232 від 23.05.2000

Контакти:

e-mail: sententiae2000@gmail.com

Поштова адреса:

SENTENTIAE, кафедра філософії, ВНТУ, вул. Хмельницьке шосе, 95, Вінниця, 21021, Україна

ЗМІСТ

DOI числа: <https://doi.org/10.31649/sent42.01>

СТАТТІ

ФІЛОСОФІЯ 6 **Микола Федяй** (Київ)
XVIII століття
Філософський курс Стефана Калиновського 1729–1731 років у світлі його викладацької практики: джерела і (не)оригінальність

ФІЛОСОФІЯ 37 **Сергій Секундант** (Одеса)
XX століття
Ежен Дюпреель і Хаїм Перельман: нормативно-критичні засади «риторичного повороту» в сучасній філософії. Частина II

ПИТАННЯ 69 **Олег Хома** (Вінниця)
МЕТОДОЛОГІЯ
Концептуалізація усної історії філософії: проблема інтерв'ю

ФІЛОСОФСЬКІ ДОВІДНИКИ

83 **Олексій Панич, Олександр Луковина** (Київ)
Практична філософія пірроніків

РЕЦЕНЗІЇ

118 **Сергій Капранов** (Київ)
Публікації з філософії Індії, Китаю та Японії на сторінках журналу "Східний світ" (2018-2021)

НОВІ ВИДАННЯ

127 **Влада Анучіна** (Київ)
Філософська есейстика Сьорана як квінтесенція європейського песимізму XX століття. Сьоран, Е. (2023). Силогізми гіркоти. Падіння у час. Київ: Дух і Літера.

132 **Ігор Немчинов** (Київ)
Нова біографія Михайла Драгоманова: повернення індивідуальності. Ушкалов, Л. (2019). Чарівність енергії: Михайло Драгоманов. Київ: Дух і Літера.

136 **Ельвіра Чухрай** (Вінниця)
Сенс у житті: історико-філософський компонент. Landau, I. (Ed). (2022). The Oxford handbook of Meaning in Life. Oxford: Oxford UP.

140 **Ренат Швець** (Київ)
Тренди сучасного декартознавства: від субстанційного союзу до теорії чеснот. Reuter, M., & Svensson, F. (Eds.). (2019). Mind, Body, and Morality: New Perspectives on Descartes and Spinoza. Oxon: Routledge.

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

147 **Плініо Жункейра Сміт** (Сан-Паулу), **Олександр Луковина** (Київ)
Дослідження скептицизму в бразильській філософії

171 **Світлана Івашенко, Ілля Давіденко, Влада Анучіна, Дар'я Попіль** (Київ)
The Thing: чому я редактор. Частина II

186 **Євген Причепій, Влада Анучіна, Яна Дзюба, Яна Горобенко** (Київ)
Феноменологія знаків долі. Частина III

209 **Тамара Ящук, Всеволод Хома** (Київ)
Радянська соціальна філософія: вихід за межі історичного матеріалізму. Частина II

Sententiae

Publishers: Vinnytsia National Technical University, Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukrainian Philosophical Foundation

The Journal was founded in June 2000 with the assistance of International Renaissance Foundation and publishing company “Port-Royal” (Kyiv)

Biannual publication

Website www.sententiae.vntu.edu.ua

Journal DOI: <https://doi.org/10.31649/sent>

ISSN 2075-6461 (print)

ISSN 2308-8915 (online)

Focus and scope: Sententiae is peer-reviewed journal that publishes original research articles as well as review articles, new Ukrainian translations of classics, archival materials and interviews in all areas of the History of Philosophy

Aims and priorities: History of Philosophy (general); History of the particular philosophical doctrines; History of Ukrainian and East-European Philosophy; Methodology of the History of Philosophy; Philosophical Translation and Untranslatability; History of Philosophical Terminology and of Intellectual Lexis

The Editorial Team

Editor in Chief

Oleg Khoma (Vinnytsia) sententiae2000@gmail.com

Editorial Board:

Gennadii Aliaiev (Dnipro) gealyaev@gmail.com

Andrii Baumeister (Kyiv) andrejbaumeister@ukr.net

Barbara Cassin (Paris, France) barbaracassin2@gmail.com

Yuriy Chornomorets (Kyiv) palamist@gmail.com

Simon Critchley (New York, USA) CritchlS@newschool.edu

Dominique Descotes (Clermont-Ferrand, France) Dominique.DESCOTES@univ-bpclermont.fr

Otfried Höffe (Tübingen, Germany) sekretariat.hoeffe@uni-tuebingen.de

Ivan Ivashchenko (Halle-Wittenberg, Germany) transzendentalist@gmail.com, Deputy Editor-in-Chief

Olena Łucyszyna (Warsaw, Poland) oluczyszyna@iksio.pan.pl

Oleksiy Panych (Kyiv) panych@yahoo.com

Serghii Proleev (Kyiv) uffon@ukr.net

Sergiy Secundant (Odesa) sergiisekundant@gmail.com

Mykola Symchych (Kyiv) msymchych@gmail.com

Vitali Terletsky (Kyiv) terletsky.vm@gmail.com, Deputy Editor-in-Chief

Rostislav Tkachenko (Leuven, Belgium) rostislavtkachenko@gmail.com

Maryna Tkachuk (Kyiv) mltkachuk@gmail.com

Serhiy Yosypenko (Kyiv) serge.yosypenko@ukr.net

Contact information

Rights & Permissions: **Mykola Pradivliannyi**, *Deputy Chief Editor on International Cooperation*
nickddfs@yahoo.com

Subscription: **Vsevolod Kuznetsov**, kuznetsov.v@vntu.edu.ua

“Academic Life” Section Editor: **Ihor Nemchynov**, i.h.nemchynov@npu.edu.ua

Managing Editor: **Elvira Chukhray**, elvica888@gmail.com

Assistants of the Editor-in-Chief: **Iryna Holovashenko**, **Anatoliy Tekliuk**, **Olga Tsymbal**

Journal “Sententiae”, 95, Khmelnytske shose, Vinnytsia, 21021, Ukraine

e-mail: sententiae2000@gmail.com

TABLE OF CONTENTS

Issue DOI: <https://doi.org/10.31649/sent42.01>

ARTICLES

18 TH CENTURY PHILOSOPHY	6	Mykola Fediai (Kyiv) <i>The philosophical course by Stephan Kalynovsky of 1729–1731 in the light of his teaching practice: sources and (un)originality</i> [UKR]
20 TH CENTURY PHILOSOPHY	37	Sergii Secundant (Odesa) <i>Eugene Dupreel and Chaim Perelman: the normative and critical principles of the “rhetorical turn” in contemporary philosophy. Part II</i> [UKR]
METHODOLOGICAL STUDIES	69	Oleg Khoma (Vinnytsia) <i>Conceptualizing the Oral History of Philosophy: The Interview Problem</i> [UKR]

PHILOSOPHICAL HANDBOOKS

	83	Oleksiy Panych, Oleksandr Lukovyna (Kyiv) <i>The practical philosophy of the Pyrrhonics</i> [UKR]
--	----	---

REVIEWS

	118	Sergii Kapranov (Kyiv) <i>Publications on the philosophy of India, China and Japan on the pages of the journal The World of the Orient (2018-2021)</i> [UKR]
--	-----	--

NEW EDITIONS

	127	Vlada Anuchina (Kyiv) <i>Cioran's philosophical essay as the quintessence of European pessimism of the 20th century. Cioran, E. (2023). Syllogism of the Bitterness. The Fall into Time. Kyiv: Duh i Litera.</i> [UKR]
	132	Ihor Nemchynov (Kyiv) <i>Mykhailo Drahomanov's new biography: the return of individuality. Ushkalov, L. (2019). The magic of energy: Mykhailo Drahomanov. Kyiv: Duh i Litera.</i> [UKR]
	136	Elvira Chukhrai (Vinnytsia) <i>Meaning in life: historico-philosophical component. Landau, I. (Ed). (2022). The Oxford handbook of Meaning in Life. Oxford: Oxford UP.</i> [UKR]
	140	Ryemat Shvets (Kyiv) <i>Trends of modern Cartesianism: from substantial union to the theory of virtue. Reuter, M., & Svensson, F. (Eds.). (2019). Mind, Body, and Morality: New Perspectives on Descartes and Spinoza. Oxon: Routledge.</i> [UKR]—

ACADEMIC LIFE

	147	Plínio Junqueira Smith (São Paulo), Oleksandr Lukovyna (Kyiv) <i>Research on Scepticism in Brazilian Philosophy</i> [ENG]
	171	Svitlana Ivashchenko, Illia Davidenko, Vlada Anuchina, Daria Popil (Kyiv) <i>The Thing: Why I'm an Editor. Part II</i> [UKR]
	186	Yevhen Prychepii, Vlada Anuchina, Yana Dziuba, Yana Gorobenko (Kyiv) <i>Phenomenology of fate signs. Part III</i> [UKR]
	209	Tamara Yashchuk, Vsevolod Khoma (Kyiv) <i>Soviet social philosophy: escape from the frame of historical materialism. Part II</i> [UKR]

Інформація для авторів

- Редколегія приймає до розгляду тексти *будь-якої історико-філософської тематики*: статті (в т.ч. полемічні), переклади, архівні джерела, рецензії, огляди книг і наукової періодики, інформацію про події у царині історії філософії;
 - фактом подання матеріалу в *Sententiae* автор висловлює згоду з чинними в нашому журналі редакційною політикою, етичними принципами рецензування й редагування статей, політикою відкритого доступу, Положеннями про авторські права та про конфіденційність <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>
 - рішення щодо можливості прийняття до друку здійснюється за результатами «подвійного сліпого» рецензування;
 - матеріали подаються електронною поштою sententiae2000@gmail.com або через сайт журналу <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
 - **технічні вимоги до тексту:**
 - орієнтовний обсяг* 20–22 тис. знаків; *мови* українська, англійська, французька, німецька; *формат* Word, RTF; *шрифти* Times New Roman, *кегель* 14, *інтервал між рядками* 1,5;
 - **оформлення посилань:**
 - наприкінці статті наводиться нумерований алфавітний список цитованої літератури згідно з форматом **APA** (зразки оформлення літератури за цим форматом див., наприклад, тут: <http://liu.cwp.libguides.com/citapa> ; можна також скористатися сервісом створення списків літератури з текстового редактора Microsoft Word);
 - посилання в тексті подаються у квадратних дужках і містять:
 - прізвище автора** (редактора, укладача тощо; при наявності кількох авторів, наводиться лише прізвище першого і символ ...) з відповідної позиції у списку літератури / пробіл / **рік видання** / двокрапка / пробіл / **номер сторінки** (або діапазон номерів через тире)
- зразок оформлення посилання:** [Аристотель 2010: 286], [Aristotle 2008: 17-18];
- якщо на один рік припадає кілька видань одного автора, цитованих у статті, то у списку літератури такі джерела розташовуються за алфавітом, а після року видання (в т.ч. й у посиланні) слід ставити відповідну літеру латинського алфавіту, починаючи з а (наприклад, 1990a, 1990b, 1990c тощо);
- зразок оформлення посилання:** [Аристотель 2010a: 286], [Aristotle 2010c: 17-18];
- у посиланнях на твори, наведені у списку літератури без зазначення автора (збірники, енциклопедії тощо), слід замість прізвища автора наводити перші слова заголовку цитованого видання; якщо фраза виявляється завеликою чи неприйнятною з інших причин, можна при першому цитуванні запровадити аббревіатуру, описавши її у примітці, й надалі послуговуватися саме аббревіатурою;
- зразок оформлення посилання:** [Філософський енциклопедичний 2002: 234-235] або [ФЕС 2002: 234-235];
- якщо видання не має автора, але на офіційній сторінці вказано укладача, відповідального редактора тощо, їх можна наводити замість автора, вдаючись до відповідних позначок за стандартом APA: (Укл.), (Ред.) тощо;
 - за наявності канонічних видань класичних творів із загальноприйнятою пагінацією, краще посилатись на неї, а не на сторінку того чи іншого видання;
 - примітки подаються внизу сторінки або після основного тексту перед списком літератури;
- **при цитуванні слід уникати подвійного перекладу;**
 - бажано посилатися на оригінали цитованих іншомовних першоджерел або принаймні зіставляти використовувані переклади з цими оригіналами;
- **статті не розглядатимуться Редколегією, якщо до них не буде додано:**
 - 1) короткий опис їхньої наукової новизни; 2) анотацію (українською, англійською та російською мовами, 100-250 слів); 3) переклад назви статті англ. та рос. мовами; 4) перелік ключових слів (укр., рос., англ. мовами; ключові слова відокремлюються крапкою з комою);
 - **автори статей також мають подати про себе такі дані:**
 - українською та англійською мовами: прізвище, ім'я та по батькові; науковий ступінь, учене звання (за наявності); місце основної роботи, посада;
 - номер телефону, e-mail та (мовою статті) адреса і сфера наукових інтересів.

Instructions to authors

- The Editorial Board considers the texts on *all aspects of the history of philosophy*: articles (including polemical), translations, archival sources, reviews, information on events in the field;
- **By submitting his/her paper to “Sententiae”, the author agrees with our magazine’s Editorial Policy, Ethics and Order of Peer-reviewing, Principles of Open Access, Regulations of Copyright and Privacy, Publication Malpractice Statement** <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>;
- The peer-reviewing procedure at “Sententiae” is “double-blind”;
- Authors may submit their papers via e-mail sententiae2000@gmail.com or via our website <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
- **Requirements to the texts submitted for publication:**
 - 20.000-22.000 characters; DOCX, DOC or RTF format; Times New Roman, 14; line spacing: 1.5;
 - Papers should match **APA** citation style (6th edition);
 - **Sample of reference in the text:** [Aristotle 2008: 17-18];
- Quotations should avoid **double translation** (translation from translation) whenever possible;
- When referring to non-English texts, it is desirable to use their canonical editions in the original language, or at least to compare their English translations with the text of these canonical editions;
- An abstract of about 100-250 words will be required for publication;
- Authors should indicate their research degree and academic title (if any), the main place of employment, position, and specify the field(s) of their research interests.

Наукове видання

SENTENTIAE

XLII
(№ 1 / 2023)

Редактор *Володимир Стерденко*
Коректори *Всеволод Кузнєцов, Ельвіра Чухрай*
Верстка *Ольга Цимбал*
Дизайн обкладинки *Андрія Шубіна*

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації:
КВ 20664-10464ПР від 18.04.2014 р.

Підписано до друку 01.05.2023 р. Папір офсетний.
Формат 29,7×42 ½. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 26,33. Обл.-вид. арк. 25,02.
Наклад 50 пр. Зам. № 2023-011.

Видавець і виготовлювач —
Вінницький національний технічний університет,
Редакційно-видавничий відділ.
Головний корпус ВНТУ, к. 114, Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021;
press.vntu.edu.ua;
email: irvc.vntu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.